
Інна ЧЕРНАТА
Олександра ШИКИРИНСЬКА
(Вінниця, Україна)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ВИХОВАННЯ ЧУЙНОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти широко досліджена такими науковцями, як Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, І. Луценко, Н. Миськова, Л. Пісоцька, А. Чаговець та інш. Вчені одностайні в тому, що у процесі навчання в закладі вищої освіти майбутні педагоги мають досягти як особистісного, так і професійного розвитку, щоб бути здатними ефективно реалізовувати професійну діяльність у сучасних дошкільних закладах. Вони повинні не лише навчати, але й виховувати та сприяти всебічному розвитку дітей. Особливе значення надається чуйності як складовій морального виховання, що детально розглянута у працях таких дослідників, як І. Бех, О. Вержиховська, О. Гудима, О. Кононко, І. Матяш, Г. Свідерська, Л. Сологуб, Є. Шовкомуд та інших.

Підготовка майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти до виховання чуйності у дітей в умовах змішаного навчання є однією з ключових проблем сучасної педагогіки. З огляду на зміни у форматах освітньої діяльності, викликані як технічним прогресом, так і обставинами (пандемія COVID-19 та війна) освітній процес зазнає суттєвих трансформацій. Змішане навчання стає основною моделлю для більшості освітніх закладів, і це вимагає від педагогів нових підходів до виховання емоційних якостей дітей, зокрема чуйності.

Сучасна освіта повинна орієнтуватися на формування гармонійної, соціально зрілої особистості, здатної співчувати та взаємодіяти з

іншими. Виховання чуйності є центральним аспектом соціалізації дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Важливу роль у цьому процесі відіграє педагог, який формує емоційну чутливість дитини до інших людей, сприяє розумінню почуттів і потреб навколишніх. Водночас у сучасних умовах змішаного навчання постає завдання інтеграції традиційних та інноваційних підходів у виховну роботу, що вимагає від майбутніх педагогів ґрунтовної підготовки [3].

Змішане навчання, поєднуючи елементи традиційного очного та дистанційного навчання, надає нові можливості для розвитку дітей, однак створює також додаткові виклики. Зокрема, в умовах дистанційної роботи виникають певні труднощі в емоційній комунікації між педагогом і дітьми, що може вплинути на формування чуйності. Тому підготовка майбутніх фахівців повинна включати освоєння методик і технологій, що сприяють ефективному емоційному зв'язку з дітьми в онлайн середовищі.

Однією із ключових складових підготовки педагогів є засвоєння соціально-емоційних технологій, які допомагають створити сприятливе навчальне середовище як в очній, так і в дистанційній формах навчання. Важливо, щоб педагоги володіли такими методами, які сприяли б розвитку чуйності, емпатії, здатності до співпереживання, розуміння і врахування емоційного стану інших. До таких технологій можна віднести інтерактивні методи навчання, що включають ігрові методики, групову роботу, моделювання ситуацій, які сприяють розвитку емоційного інтелекту дітей [2, с.196].

У змішаному навчанні велику роль відіграють онлайн-інструменти, які можуть бути використані для підтримки емоційної взаємодії. Одним з таких інструментів є платформи для спільної роботи, що дають можливість дітям працювати разом, обговорювати завдання і ділитися враженнями. Використання таких платформ сприяє розвитку навичок комунікації, співпраці і підтримує атмосферу емоційної підтримки серед дітей. Крім того, важливими є цифрові ігри та програми, спрямовані на розвиток емоційного інтелекту, наприклад, симуляції соціальних ситуацій, в яких діти мають проявляти чуйність і співпереживання.

Інтеграція традиційних та сучасних методів виховання є вирішальним елементом у процесі підготовки майбутніх педагогів.

З одного боку, традиційні методи, такі як обговорення емоційних ситуацій в колективі, використання казок і оповідань з моральним змістом, вправи на розпізнавання і вираження емоцій, залишаються важливими елементами виховання чуйності. З іншого, сучасні методи і технології, такі як елементи STEM-освіти, інтеграція медіа-ресурсів та цифрових навчальних платформ, можуть значно посилити емоційний розвиток дітей і сприяти більш ефективному засвоєнню емоційно-соціальних навичок.

Для ефективного виховання чуйності майбутнім педагогам необхідно оволодіти методами роботи з батьками. В умовах змішаного навчання роль родини в емоційному розвитку дитини значно зростає, тому педагоги мають бути готові до тісної співпраці з батьками. Це охоплює проведення консультацій, вебінарів, онлайн-батьківських зборів, на яких педагоги можуть навчати батьків методів емоційної підтримки дитини, обговорювати проблеми, пов'язані з вихованням чуйності, та разом розробляти стратегії емоційного розвитку дітей [4, с. 180].

Окремо варто зазначити значення педагогічної рефлексії у процесі виховання чуйності. Педагоги повинні постійно аналізувати свою роботу, визначати ефективність застосовуваних методик і технологій, шукати нові підходи до виховання емоційної чуйності. Це особливо актуально в умовах змішаного навчання, де необхідно поєднувати різні форми та методи роботи. Рефлексія допомагає вчасно помітити проблеми у комунікації з дітьми, адаптувати педагогічні стратегії під конкретні потреби учнів та ефективно реагувати на виклики, пов'язані з онлайн-навчанням.

Практична підготовка майбутніх педагогів повинна включати навчання технологій створення емоційно сприятливого середовища в онлайн-просторі. Важливо, щоб педагоги вміли не лише передавати навчальний матеріал, але й створювати емоційно позитивну атмосферу під час онлайн-занять. Це може бути досягнуто через використання інтерактивних елементів, таких як опитування, чати, обговорення в малих групах, а також через використання відео- та аудіоматеріалів, які сприяють емоційній взаємодії [2, с.125].

Загалом, підготовка майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти до виховання чуйності дітей в умовах змішаного

навчання повинна бути комплексною і багатомірною. Вона має охоплювати не лише засвоєння традиційних педагогічних методів, але й оволодіння сучасними технологіями та онлайн-інструментами, які дають змогу ефективно організовувати навчальний процес та сприяти емоційному розвитку дітей. Використання змішаного навчання відкриває нові можливості для виховання чуйності, але вимагає від педагогів високого рівня підготовки, гнучкості та здатності до адаптації. Майбутні фахівці повинні розуміти, що виховання емоційної чуйності є процесом, що вимагає постійної уваги та вдосконалення педагогічних підходів, особливо в умовах нових викликів, пов'язаних з онлайн-освітою.

Таким чином, підготовка майбутніх педагогів до виховання чуйності в умовах змішаного навчання є важливим завданням сучасної педагогічної освіти. Інтеграція традиційних та сучасних методів виховання, використання онлайн-інструментів і технологій, тісна співпраця з батьками, а також постійна педагогічна рефлексія є основними компонентами цього процесу. Важливо, щоб майбутні фахівці дошкільної та початкової освіти були готові до роботи в умовах змішаного навчання, розуміли значення емоційної чуйності у формуванні особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Величко Т.Д. Підготовка майбутніх вихователів до формування ціннісних орієнтацій у старших дошкільників : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Одеса, 2014. 273 с.
2. Кононко О. Чуйність та її виховання в дошкільному дитинстві. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 2 (106). С. 120–126.
3. Сулаєва Н. Виховання чуйності у дітей дошкільного віку засобами театралізованих ігор. *Витоки педагогічної майстерності*. 2021. Випуск 28. С. 178–182.
4. Шикиринська О.В. (2023). Забезпечення духовно-інтелектуального розвитку майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти за умов дистанційного навчання. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті* : міжнар. період. зб. наук. пр. / за заг. ред. В.П. Баби́ча, О.М. Хвостиченка. Харків : ВННОТ. 2023. Вип. 5. С. 161–164.